

IV

Інноваційна інфраструктура в Україні: актуальні питання функціонування та розвитку

Н. О. Артамонова

СПЕЦИФІКА ТРАНСФЕРУ МЕДИЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Прогрес медичної галузі безперечно залежить від інтенсивності інноваційного процесу в сучасних умовах розвитку суспільства.

Впровадження інноваційних медичних технологій у сфері профілактики, діагностики та лікування захворювань, що забезпечують сучасне вирішення конкретних клінічних завдань, дозволяє не тільки підвищувати якість життя пацієнтів, а й водночас сприяє досягненню нового, більш високого рівня терапії, ефективнішому витрачання коштів, а також значному підвищенню кваліфікації медичного персоналу. Разом з тим все це призводить до подорожчання медичних послуг, до збільшення потреби у фінансових ресурсах, дефіцит яких постійно відчуває система охорони здоров'я [1, 2].

Головною специфікою медичних інновацій, що відрізняє їх від промислових інновацій, є соціальна їх спрямованість та відсутність прямого економічного ефекту від їх використання.

Для медичної галузі як у всьому світі, так і в Україні, більша частка припадає на некомерційний трансфер медичних послуг та технологій і більше сприймається як процес передачі наукових медичних знань для підвищення ефективності діагностики та лікування пацієнтів [3–5].

Саме тому інновації переважно розповсюджуються шляхом некомерційного трансферу, головні форми якого:

- інформаційний обмін при персональних контактах фахівців та лікарів завдяки участі у роботі конгресів, з'їзді, симпозіумах, конференцій та семінарів;

- популяризація медичних інновацій у газетних виданнях, виступах на радіо і телебаченні, представлення на міжнародних виставках та по-

стійнодіючому Виставковому центрі досягнень народного господарства України, а також на сайтах медичних установ у мережі Інтернет;

- дифузія інноваційних медичних знань завдяки навчання на курсах інформації та стажування в клініках медичних інститутів шляхом відвідування лекцій та семінарських занять, участі в клінічних обходах та консультаціях, щотижневих конференціях по узгодженню плану лікування хворих та інших наукових і науково-практичних заходах;

- видання монографій, збірників праць, методичних рекомендацій, посібників, інформаційних листів, на базі інститутів науково-практичних журналів;

- проведення спільних досліджень і розробок з багатьма науково-дослідними закладами Міністерства охорони здоров'я, Національної Академії Наук і Академії медичних наук України, кафедрами медичних вузів та інститутів удосконалення лікарів, а також з провідними профільними установами зарубіжних країн;

- укладання договорів між установами щодо безоплатного передання медичних технологій для застосування у лікарських установах та інші.

Головним, на наш погляд, у ефективному здійсненні впровадження медичних інновацій є досконале знання чинних механізмів інноваційної комунікації. Отже, галузеві інноваційні комунікації не комерційного характеру здійснюються між:

- науковими установами (НУ) та лікарнями й спеціалізованими лікувальними закладами;

- НУ та вищими медичними навчальними закладами (ВМНЗ) в якості клінічної бази, а також у напрямку виконання спільних наукових досліджень та впровадження наукових результатів у навчальні програми;

- науковими та клінічними підрозділами установи, де здійснюється впровадження медичних інновацій та їх опрацювання;

- ВМНЗ та лікарнями й спеціалізованими лікувальними закладами;

- авторами розробок та потенційними споживачами на науково-медичних ярмарках, виставках та інших заходах;

- НУ, ВМНЗ та міжнародними організаціями щодо виконання спільних НДР, наукових програм і міжнародних проектів та інші.

Комерційний трансфер медичних інновацій також має місце, але він більше стосується таких об'єктів як хірургічні, стоматологічні, ортопедичні, фармацевтичні матеріали, інструменти, пристрої. При цьому найбільш розповсюдженими прийняті такі форми трансферу: виконання

господарських договорів на розробку медичних інновацій; надання комерційних медичних послуг, створення малих підприємств та інші. А замість патентного ліцензування застосовують механізм сумісного патентування від двох організацій (наукової, що розробляє та малого підприємства, що виробляє інновацію).

Таким чином, галузеві інноваційні комунікації комерційного характеру здійснюються між:

- НУ, ВМНЗ та фармакологічними організаціями щодо клінічних іспитів та апробації нових лікарських засобів;

- НУ, ВМНЗ та малими підприємствами стосовно промислового виготовлення інструментів, приборів, протезів, імплантатів та ін.

Кожна з цих комунікаційних взаємовідносин потребує окремого підходу в методологічному, організаційному та правовому аспекті.

Комерціалізація медичних інновацій залежить від того, наскільки ефективно підготовлено відповідну науково-обґрунтовану інформаційну та правову платформи. Отже для створення необхідних умов слід запровадити ряд організаційних заходів, зокрема, постійнодіючих семінарів і «круглих столів», на які збирати представників різних структур, але зі спільними інтересами для обговорення нових ідей щодо трансферу розроблених медичних інновацій. До проведення цих заходів залучають відомих вчених, економістів, юристів і фахівців з інтелектуальної власності. Таке самоорганізоване співтовариство об'єднує всі зацікавлені сторони – дослідників, користувачів і виробників. Доведено, що воно вельми ефективно впливає на інноваційний мікроклімат медицини.

Теоретичне підґрунтя співробітництва між дослідними і комерційними колами – це насамперед мереживне керування, що базується на сучасних інформаційних технологіях (Інтернет).

З огляду на викладене можна констатувати, що для здійснення комерціалізації результатів медичних інновацій передусім необхідно:

- терміново удосконалити механізми просування медичних інновацій;

- регулярно здійснювати інформатизацію процесів створення та просування медичних інновацій на галузевому, державному та світовому рівнях;

- постійно підвищувати активність популяризації медичних інновацій для стимулювання мотивації майбутніх користувачів із використанням сучасних можливостей Інтернету;

- здійснювати моніторинг об'єктів інтелектуальної власності галузевих медичних установ з визначенням їх реального інноваційного та комерційного потенціалу;
- регламентувати процес упровадження медичних технологій на галузевому рівні;
- сформувати надійну методичну базу з питань трансферу медичних інновацій;
- обов'язково створити регіональні медичні інноваційні центри для інформаційного супроводу трансферу комерційно привабливих розробок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алиев И. Пути совершенствования управления инновационной деятельностью в сфере медицинских услуг РФ / И. Алиев // Сегодня и завтра российской экономики. – 2011. – №4. – С. 143–146.
2. Артамонова Н. О. Значення підрозділів з інтелектуальної власності у розвитку системи патентно-інформаційного забезпечення інноваційної діяльності / Н. О. Артамонова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – №2. – С. 19–29.
3. Горбань А. Є. Впровадження досягнень медичної науки в практику охорони здоров'я з використанням сучасних інформаційних технологій / А. Є. Горбань // Лік. справа. Врач. дело. – 2012. – №3–4. – С. 109–112.
4. Каприн А. Д. Реализация в клинической онкологической практике результатов инновационных научных исследований / А. Д. Каприн, Л. М. Александрова, В. В. Старинский // Исследования и практика в медицине. – 2015. – Т. 2, №2. – С. 53–62.
5. Пухальский А. Н. Повышение эффективности и новые подходы к трансферу знаний в медицине [Электронный ресурс] / А. Н. Пухальский // Медицина и образование Сибири. – 2014. – №2. – Режим доступа: http://ngmu.ru/cozo/mos/article/text_full.php?id=1281.

*Артамонова Неоніла Олегівна – докт. наук із соціальних комунікацій, к.б.н., с.н.с.,
ДУ «Інститут медичної радіології ім. С. П. Григор'єва НАМН України»*

Г. О. Андрощук

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПЕРЕДУМОВИ І ОБМЕЖЕННЯ

Американські економісти визнали формування національної інноваційної системи (НІС) найвизначнішою подією ХХ століття [1, с. 119],